

KRAŽANTĖS IR VILBĖNO GLĖBY...

(Bibliografinis žodynas apie
Kelmėje gimusius ar gyvenusius
įžymius žmones)

GIMTINĖ ! Koks gražus ir prasmingas mums šis žodis! Jame ir nerūpestinga vaikystė, ir šiltas mamos glėbys, ir gražios, didelės svajonės apie gyvenimą, kuriuo įprasminame savo buvimą Žemėje. Toks Lietuvos kampelis mums yra Kelmė – apglėbta Vilbėno ir Kražantės, apsupta pušyno ir kalvų kalvelių. Tačiau ne tik gamtovaizdis suteikia miestui savito patrauklumo, bet ir jame gimę ar gyvenę žmonės – audžiantys drobes, piešiantys paveikslus, rašantys knygas, auginantys gėles, kuriantys aplink save gėrį ir grožį.

Apie juos, jų veiklą, prasmingus darbus ir rašome šiame bibliografiniame žodyne.

DARBAIS SUGRIŽTANTYS

(*Kelmėje gimę kraštiečiai*)

FILOMENA DOMEIKIENĖ - VIRŽONYTĖ

Gimė 1935 m. birželio 4 d. Kelmėje, vargonininko ir progimnazijos mokytojo Jono Viržonio – Vžesnevskio šeimoje. Kilusi iš inteligentiškos, muziką mėgstančios šeimos ir pati Filomena buvo linkusi į tai, todėl 1952 m. įstojo į Vilniaus Tallat – Kelpšos aukštesniąją muzikos mokyklą, violančelės klasę. Ją baigusi, 1956 m. įstojo į Kauno J.Gruodžio muzikos mokyklos vokalo klasę ir gavo darbo Kauno valstybiniame muzikiniame teatre – dainavo chore. Nuo 1970 metų teatro solistė.

F.Domeikienė – Viržonytė teatre sukūrė per 80 vaidmenų: Džiovaną (Kramerio „ Sekmadienio Romoje“), Mirabelą (J.Štrauso „ Čigonų baronas“), Haną (I. Kalmano „ Linksmoji našlė“) ir kt. Jos talentas ir kruopštus darbas buvo įvertinti daugeliu pagyrimų ir premijų.

LINA EITMANTYTĖ - VALUŽIENĖ

Gimė 1970 m. rugsėjo 24 d. Kelmėje. Įstojusi į M.K.Čiurlionio menų gimnaziją Vilniuje, baigė smuiko klasę, bet savo gyvenimo keliu pasirinko dailę. Baigusi dailės akademiją, įstojo į magistratūrą ir taip per aštuonerius metus tvirtai įsitvirtino dailės pasaulyje.

Dar besimokydama , Lina Eitmantytė – Valužienė pradėjo dalyvauti parodose. Jos darbai pabuvojo daugelyje Europos šalių, taip pat ir visų menų žemėje –

Prancūzijoje. Ir ten domėjosi jos kūryba, noriai pirko darbus.

Linos Eitmantytės – Valužienės specialybė – knygų iliustravimas. Bene mieliausi jai pačiai darbai – iliustracijos „Eglei, žalčių karalienei“, „Dvylikai brolių juodvarniais lakstančių“, mažytės miniatiūros „Mažajam princui“. Dailininkė kuria iliustracijas ne vien vaikams, bet ir suaugusių knygoms. Jos piešiniams būdingas vienas bruožas – labai išraiškingos akys: didelės, gilios, pilnos paslapties ir prasmės.

Lina Eitmantytė – Valužienė turi visą kolekciją darbų į kuriuos nužengė Kelmė: su savo vingiom gatvelėm, stogais, mielais kampeliais. Ji mano, kad kada nors susidarys sąlygos surengti šių darbų parodą. Kelmės Žemaitės viešajai bibliotekai, jos 60-čio proga, nupiešė ir padovanojo ekslibrisą.

Linos didelė svajonė buvo – išleisti savo žurnalą vaikams. Ir štai prieš porą metų vaikai jau galėjo vartyti „Laimiuką“, kurio sumanytoja, sudarytoja ir leidėja – Lina Eitmantytė – Valužienė. Žurnalas jau įsitvirtino rinkoje, surado savo skaitytoją, jam daug vaikų rašo laiškus.

Šiuo metu dailininkė Lina Eitmantytė – Valužienė gyvena Vilniuje ir dirba Lietuvos informacijos instituto Leidybos skyriuje bei dėsto piešimą vienoje privačioje mokykloje.

MEČISLOVAS EŽERSKIS

Gimė 1940 m. liepos 1 d. Kelmėje. Baigęs Kelmės vidurinę mokyklą, įstojo į Kauno kalnakasybos technikumą,

vėliau – į technikos kūrybos universitetą. 1963- 1965 m. dirbo Šiaulių regiono kalnakasybos sprogdintoju, paskui teko išmėginti ir kitokius darbus. Nuo pat mažens M. Ežerskis pamėgo drožybą, nes drožinėti, subtiliai jausti grožį mokėjo ir jo tėvas. Pats sau pasigaminęs baldus, pabandęs kitokius drožinius, M. Ežerskis labiausiai pamėgo drožinėti lazdas. Vaikščiodamas po miškus, laukus, būtinai parsineša akin kritusį pagalį ir, meniškai papuošęs, išdrožia gražią, patogią lazdą. Per savo gyvenimą M. Ežerskis yra išdrožęs apie 500 lazdų, jos eksponuotos Kelmės krašto muziejuje, „Kuparo“ galerijoje Kaune, kitose tautodailės parodose. Didžiausia meistro svajonė – nuosavas lazdų muziejus.

Įvertinant Mečislovo Ežerskio talentą, jam suteiktas tautodailininko vardas. Tautodailės tyrinėtoja A. Pačiulpaitė gerai įvertinusi jo kūrybą, sakė, kad M. Ežerskis – vienintelis tokios pakraipos meistras Lietuvoje.

JOLANTA GEČIENĖ

Gimė 1964 m. kovo 28 d. Kelmėje. Mama mėgo megzti, siuvinėti, kurti aplink save grožį, todėl ir dukra paveldėjo šias savybes. Jolanta nuo pat mažens ką nors knebinėdavo, megzdavo, nerdavo.

Dabar J. Gečienė daro viską: neria nuostabaus grožio servetėles, staltieses, pina iš šiaudelių ir vytelių, veria sodus, lanksto iš popieriaus, audžia gobelenus, bet bene didžiausia aistra – siuvinėjimas. Siuvinėja paveikslus (juose dažniausiai – gėlės), atvirukus, kurių labai daug yra iškeliavę į Latviją, Švediją, Suomiją, JAV, kitas užsienio šalis.

Populiarūs proginiai atvirukai, kuriuos žmonės užsisako iš anksto (jubilejams, vestuvėms, Kalėdoms).

Jolanta Gečienė dirba Maironių pagrindinėje mokykloje, dalyvauja tautodailės parodose, yra Lietuvos tautodailininkų sąjungos Šiaulių skyriaus narė, savo patirtį noriai perduoda mokinukams ir visiems pageidaujantiems.

ČESLOVAS GERLIAKAS

Gimė 1927 m. rugpjūčio 20 d. Kelmėje, 1950 m. baigęs Kauno institutą, įsigijo inžinieriaus statybininko profesiją ir greit pasižymėjo kaip sumanus ir kruopštus specialistas. Todėl 1955 m. Č. Gerliakas buvo pakviestas į Miestų statybos projektavimo institutą. Pakėlė savo kvalifikaciją, gilinosi į architektūros paslaptis ir ėmė projektuoti pastatus Vilniuje bei kituose didžiuosiuose Lietuvos miestuose. 1974 m. Č. Gerliakas paskiriamas projektų vyriausiuoju inžinieriumi. Žymiausi jo darbai: Vilniaus universalinės parduotuvės, LTSR Aukščiausiosios Tarybos ir kt. pastatų konstrukcijų projektai.

1974 m. Česlovui Gerliakui suteiktas nusipelnusio inžinieriaus garbės vardas.

REGINA GRICIŪNIENĖ

Gimė 1925 m. lapkričio 22 d. Kelmėje. Nors nuo pat mažens mokėjo pastebėti grožį gamtoje, aplinkoje, kurioje gyvena, tačiau pragyvenimui teko užsidirbti buhalteriaujant,

dirbant prekybos srityje ir kt. Bet visą laiką kartu būdavo drobės gabalėlis ir siūlų kamuolėlis – R.Griciūnienė labiausiai mėgo siuvinėti. Jau nesuskaičiuojama daugybė jos siuvinėtų servetėlių, staltiesių, paveikslų, drabužių, yra pasklidę po kelmiškių ir kitų rajonų gyventojų butus. Ji noriai dalyvauja tautodailės parodose, savo sukauptą patirtimi dalijasi su kitais Kelmės etnokultūros mokykloje. R. Griciūnienė Lietuvos tautodailininkų sąjungos Šiaulių skyriaus narė.

LINA IR GIEDRIUS GRIGALAIŠKAI

Lina gimė 1965 m. rugpjūčio 10 d. Kelmėje, o Giedrius – 1963 m. spalio 26 d. Garliavoje. Susipažino abu dirbdami dabar jau bankrutavusioje „Dovanos“ susivienijimo dailės dirbinių įmonėje. Abu – profesionalūs pynėjai, baigę specialius mokslus Kaune, todėl šis darbas – jų pragyvenimo šaltinis. Abu turi ketvirtąją pynėjų kvalifikaciją, abu sutartinai dirbdami anksti pelnė tautodailininkų vardus. L. ir G. Grigalauškai norėtų pinti vien tik savo malonumui, kur galėtų įdėti daugiau kūrybos, fantazijos, bet dažniausiai gauna užsakymų jau išbandytiems gaminiams – baldams, namų apyvokos daiktams. Lina ir Giedrius užsakymų nestokoja, nes jų dirbinių kokybė – garantuota. L. ir G. Grigalauškai dalyvauja visose mūsų ir apylinkių rajonų tautodailės parodose, populiaria savo meną.

Jų darbai paplitę Latvijoje, Vokietijoje, kitose Europos šalyse.

JUOZAS GRYBAUSKAS

Gimė 1906 m. rugpjūčio 17 d. Kelmėje. 1925-1931 m. mokėsi Kauno universiteto humanitarinių mokslų fakultete ir lankė B. Sruogos vadovaujamą teatro seminarą. 1931 m. kartu su kitais įkūrė studentų teatrą „Steda“ ir darbininkų klubo „Viltis“ teatro vaidybos mokyklą, įsidarbinimo to paties teatro aktoriumi. 1933-1934 m. buvo Lietuvos teatro draugijos sumanytojas ir organizatorius, energingas jos vadovas, kartu su kitais įkūrė Jaunųjų teatrą, kuris, deja, veikė tik du metus. 1935 m. buvo pakviestas į Klaipėdos dramos teatrą, kurio aktoriumi dirbo tris metus, o paskui, susižavėjęs radiofonu, išėjo dirbti į radiją. 1940 m. buvo paskirtas Valstybės teatro direktoriumi, o 1944 m. – Vilniaus dramos teatro direktoriumi, vyriausioju meno vadovu. 1954 m. J.Grybauskas perėjo dirbti vyriausioju režisieriumi į operos ir baleto teatrą, o netrukus tapo jo direktoriumi. Ne kartą buvo apdovanotas įvairiomis premijomis, pasižymėjo ženklais ir raštais. 1954 m. jam buvo suteiktas nusipelnusio meno veikėjo, o po dešimties metų – liaudies artisto vardas.

J. Grybauskas pasižymėjo ir kaip gabus publicistas, parašė daug straipsnių teatro, meno klausimais. 1936 m. kartu su Henriku Kačinsku parengė straipsnių rinkinį „ Apie aktoriaus kūrybą“, kuriuo daug metų naudojosi ir studijuojantys aktorystę ir pradedantys šį darbą. 1951 m. į lietuvių kalbą išvertė K.Stanislavskio knygą „Mano meninis gyvenimas“ ir 1955 m.- „ Etika“.

J. Grybauskas Vilniaus akademiniame dramos teatre pastatė K.Simonovo „Rusų žmones“, „Po Prahos kaštonais“, Valstybiniame operos ir baleto teatre – A.Rubiništeinio „ Demoną“, A. Dargomyžskio „ Undinę“, M. Musorgskio „ Borisą Godunovą“, P.Čaikovskio „ Mazepą“, Dž. Verdžio „Don Karlą“, Ž. Ofenbacho „Hofmano pasakos“, Š. Guno „Romeo ir Džiuljetą“, dar daug kitų spektaklių. Jo talentas ir darbai buvo įvertinti daugeliu premijų ir diplomų.

Mirė Juozas Grybauskas 1964 m. birželio 17 d. Vilniuje.

JULIUS GRUŽEVSKIS

Gimė 1808 m. vasario 8 d. Kelmėje. Gavo gerą išsilavinimą ir buvo patriotiškai nusiteikęs. Įsijungė į 1831 metų sukilimą. Savo lėšomis suformavo Žemaitijos sukilėlių pulką. Jo dalinyje buvo apie 400 dalgininkų, 100 šaulių, 50 raitelių. Kartu su B.D. Kalinovskiu ir J.Stanevičiumi 1831 m. kovo 26 d. užėmė Raseinius ir išėjo į apskrities laikinąją vyriausybę, kuri savo manifestu kvietė gyventojus sukilti prieš caro valdžią. Vėliau J. Gruževskis , kaip sukilėlių būrio vadas, pasižymėjo dideliais koviniais sugebėjimais. 1931 m. spalio mėnesį Julius Gruževskis pasitraukė į Prūsiją, vėliau emigravo į Prancūziją, Šveicariją. 1863 m. buvo išrinktas sukilėlių valdžios agentu Šveicarijoje.

Mirė Julius Gruževskis 1865 m. lapkričio 3 d. Paryžiuje.

KRIZANTAS JUKNEVIČIUS

Gimė 1917 m. rugsėjo 14 d. Kelmėje. Anksti išmoko skaityti, rašyti, todėl, aplenkęs pradinę mokyklą, 1925 m. išlaikė egzaminus ir įstojo į Kelmės progimnaziją. Toliau mokėsi Šiaulių berniukų, Kretingos bei Kauno gimnazijose, o 1932 m. rudenį išvyko mokytis į Italiją pas Saleziečius.

Grįžęs į Lietuvą, aktyviai dalyvavo katalikiškojo jaunimo veikloje, dirbo su ateitininkais ir pavasarininkais, skaitė paskaitas, organizavo jaunimo lavinimo kursus. 1943 m. K.Juknevičius baigė teologijos fakultetą ir tapo kunigu. Pirmoji kunigavimo vieta – Vilkija. Jis buvo labai aktyvus – suorganizavo chorą, daug dirbo su vaikais. Lietuvą okupavus TSRS armijai, K.Juknevičius buvo atleistas iš kapeliono pareigų ir pradėtas persekioti. Tremties išvengė, bet buvo dažnai kilnojamas iš vienos parapijos į kitą, kol buvo paskirtas Kauno šv. Antano parapijos klebonu.

Kun. K.Juknevičius 1985 m. įsijungė į Lietuvos šv. Bosko saleziečių draugiją. 1992 m. paskirtas visos Lietuvos saleziečių šeimos vadovu, iškart įsitraukė į didžiulius darbus, Kaune sukūrė saleziečių centrą.

Jau nuo 1933m. K.Juknevičius aktyviai dalyvauja spaudoje: rašo straipsnius, spausdino keletą eilėraščių, dramos veikaliukų, iš italų kalbos išvertė keletą religinių knygų ir pats keletą parašė religijotyros ir pedagogikos tema.

Jaunimui išleido knygėlę „Prieš sumainymą žiedų“.

BRONIUS LAUCEVIČIUS - VARGŠAS

Gimė Kelmėje 1884 m. rugpjūčio 19 d. (1885 09 20).1896 m. baigęs Kelmės triklasę mokyklą, tarnavo Kelmės vaistinėje. 1900 m. išvyko į Šiaulius ir, dirbdamas tą patį darbą, savarankiškai ruošėsi egzaminams į gimnaziją. Įsijungė į visuomeninį kultūrinį gyvenimą, bendravo su to meto šviesuoliais, padėjo organizuoti garsiąsias Aleksandrijos gegužines. 1904 metais, vengdamas tarnauti rusų kariuomenėje, išvyko į JAV. Čikagoje kurį laiką taip pat dirbo vaistinėje, bet B.Laucevičių visą laiką traukė literatūrinė veikla, todėl aktyviai domėjosi lietuvių kultūriniu gyvenimu. 1908 m. jis Čikagoje suorganizavo Dramatišką ratelį ir buvo ten statomų veikalų režisieriumi. 1914 m. pradėjo leisti žurnalą „Veidrodis“, kurio išėjo 10 numerių (jame buvo nagrinėjamos scenos problemos, rašoma apie teatrą, spausdinamos pjesės). Tais pačiais metais B.Laucevičius Čikagoje įkūrė Lietuvių dramos draugijų susivienijimą, kuris apjungė visus JAV lietuvių teatro mėgėjų būrelius.

Kaip rašytojas, B. Laucevičius, pasirinkęs Vargšo slapyvardį, daugiausia kūrė dramas, kurios buvo statomos lietuviškose dramos būreliuose. Jų visų temos iš lietuvių gyvenimo Lietuvoje ir JAV. Atskiromis knygelėmis išleido dramas „Paskutinė banga“, „Saliamono sapnas“, „Pirmi žingsneliai“, „Milijonai vandeny“, kt. Atskiromis knygelėmis išleido ir keletą beletristinių kūrinių: „Antras krikštas“, „G.Galilėjus“.

Sovietinėje Lietuvoje B. Laucevičiaus – Vargšo raštų rinkinys buvo išleistas 1962 metais.

Mirė Bronius Laucevičius – Vargšas Čikagoje 1916 m. kovo 31 d. būdamas dideliame skurde.

STASYS LAUCIUS – LAUCEVIČIUS

Gimė 1897 m. spalio 11 d. Kelmėje. Broniaus Laucevičiaus – Vargšo brolis, poetas, dramaturgas, žurnalistas. Pirmojo pasaulinio karo metu atsidūrė Petrapily ir buvo pašauktas kariuomenėn. Pakliuvo į frontą, o iš jo – į Kijevo karo mokyklą. Lietuvon grįžo 1918 m. ir dalyvavo Nepriklausomybės atkūrimo kovose. 1921 m. išėjo į atsargą, kiek vėliau buvo pakeltas į kapitonus. S. Laucius – Laucevičius daugiau kaip 20 metų mokytojavo įvairiose Lietuvos vietovėse, kartu bendradarbiaudamas žurnaluose bei laikraščiuose. 1944 m. pasitraukė iš Lietuvos į Vokietiją, kur taip pat dirbo mokytojo darbą. Vėliau persikėlė į Angliją ir visą gyvenimą praleido Londone.

Stasys Laucius – Laucevičius spaudoje žinomas Stellos slapyvardžiu. Rašė daugiausia eilėraščius („Pirmoji knyga“, 1927 m.), eiliuotas satyras („Satyros“, 1928 m.) 1932 m. Vytauto Didžiojo komitetas išleido jo poemą „Vytauto karžygiai“. Bet visų pirma S. Lauciaus – Laucevičiaus kūrybos žanras – drama. Lietuvoje įvairiuose konkursuose buvo premijuoti šie jo draminiai kūriniai: „Kelias iš pelkių“ (1936 m.), „Žydinti žemė“ (1937 m.), „Signalas“ (1938 m.), „Ponios Žydrienės bendrabutis“, kt.

Stellos kūryba buvo mėgiama, dramoms dažnai vaidinamos tiek Lietuvos, tiek išeivių ir tremtinių dramoms kolektyvų scenose.

Mirė Stasys Laucius – Laucevičius Londone 1965 m.

ZIGMANTAS LIANDSBERGIS

Gimė 1929 m. balandžio 1 d. Kelmėje. Baigęs Kelmės vidurinę mokyklą, įstojo į Kauno politechnikos institutą inžinierio – architekto specialybę. Tais pačiais metais pradėjo dirbti Miestų statybos projektavimo institute, o 1972 m. kartu dar pradėjo dėstytojauti Vilniaus inžineriniame statybos institute. Pagal Z. Liandsbergio projektus pastatyta: Vilniuje: respublikinė ir klinikinė ligoninės (valstybinė premija), Sporto rūmai (valstybinė premija), universalinė parduotuvė, gimdymo namai, parduotuvės „Šeškinė“, „Žalgiris“, respublikinė klinikinė ligoninė Santariškėse ir daug kitų objektų. Z. Liandsbergis taip pat projektavo vaikų sanatoriją „Pušėlė“ Valkininkuose, kavinę bei kardiologijos reabilitacijos centrą Palangoje ir t.t.

Daugelis stambiausių projektavimo darbų buvo atliekami talkininkaujant A. Panavui, L. Mieževajai, kitiems architektams ir pelnė apdovanojimus.

Zigmantui Liandsbergiui buvo suteiktas Lietuvos nusipelnusio architekto garbės vardas.

VALENTINAS LUKONAS

Gimė 1953 m. gegužės 2 d. Kelmėje. 1975 m. baigė Šiaulių pedagoginį institutą ir visą savo gyvenimą susiejo su pedagogine veikla. 1976- 1978 m. dirbo Martyniškių (Joniškio raj.) aštuonmetės mokyklos direktoriaus pavaduotoju ir direktoriumi, grįžęs į Kelmę – įvairų, pedagoginį organizacinį darbą. 1990 m. prie rajono moksleivių namų įsteigė fotografijos būrelį, kuris netrukus peraugo į foto studiją. Ją lankantys moksleiviai dalyvauja įvairiose respublikinėse ir tarptautinėse parodose, neretai tampa ir laureatais ar diplomantais. V. Lukonas organizuoja daug fotografijų parodų rajone, stengiasi visai patalinti studijos narių kūrybiškumą.

Valentinas Lukonas žinomas rajone ir kaip tapytojas, drožėjas – jo paveikslai ar medžio drožiniai eksponuojami liaudies meno parodose, jis labai domisi kraštotyra, yra padaręs daug rajono kultūros paminklų nuotraukų.

V. Lukonas priklauso Lietuvos tautodailininkų sąjungos Šiaulių skyriui, yra kolekcionierių klubo prie Kelmės kultūros centro pirmininkas (pats kolekcionuoja pašto ženklus, senus fotoaparatus).

ALEKSANDRAS MAURAGIS

Gimė 1909 m. gegužės 13 d. Kelmėje. 1931 m. baigė Kražių „Žiburio“ gimnaziją. Jau besimokydamas pasižymėjo dideliu aktyvumu, noru padėti kitiems, dalyvavo pavasarininkų judėjime, net buvo paskirtas Kražių kuopelės vadu. Taip pat A. Mauragis priklausė skautams ir ateitininkams. Įstojęs į Vilniaus universiteto teisės fakultetą, iškart išitraukė į skautų judėjimą vyriausiam štabe - jam buvo patikėtas tiekimo skyriaus vedėjo pareigos. A. Mauragis aktyviai bendradarbiavo ir spaudoje – „Skautų aide“, „Ateityje“, „Mūsų laikraštyje“. Baigęs universitetą dirbo advokato darbą Vilniuje, 1942 – 1944 m. dalyvavo rezistencinėje veikloje – buvo Lietuvių fronto Vilniaus apygardos pirmininku. 1944 m. A. Mauragis pasitraukė į Austriją ir toliau ten tęsė teisės studijas. 1948 metais gavo Teisės mokslų daktaro laipsnį. Jau sekančiais metais atvyko į Australiją ir čia iš karto įsijungė į kultūrinę ir visuomeninę veiklą. Dar tebebūdamas imigrantų stovykloje, įsteigė Australijos lietuvių draugijos skyrių ir jam pirmininkavo. Įsisteigus Australijos lietuvių bendruomenei, ne kartą A. Mauragis buvo renkamas į krašto Tarybos atstovų suvažiavimus. 1953 m. buvo paskirtas Australijos lietuvių Katalikų kultūros draugijos pirmininku ir kultūrinių programų organizatoriumi. Taip pat A. Mauragis buvo ilgametis skautų draugijos pirmininkas, redagavo lietuviškus žurnalus („Mūsų pastogė“, „Tėviškės aidai“), priklausė literatų klubui (rašė noveles, beletristinius atsiminimus, kuriuos spausdino išėivių lietuvių žurnaluose bei antologijose).

1995 m. Lietuvoje, leidykla „Žara“ išleido A. Mauragio knygą „Fatališka klaida“, apie krikščionybės sampratą. 1975 m. jis buvo apdovanotas prestižiniu Sidabrinio vilko ordinu.

A. Mauragis Kelmės Žemaitės viešajai bibliotekai yra atsiuntęs daug knygų, tarp jų ir Bostone leistos „Lietuvių enciklopedijos“ visus tomus.

ICCHOKAS MERAS

Gimė 1934 m. spalio 8 d. Kelmėje. 1941 m. sušaudžius tėvus, buvo išgelbėtas ir išsaugotas geraširdės kelmiškės Bronislavos Dainauskienės (berniuką ji buvo įsisūnijusi ir pavadinusi Algirdu). I. Meras baigęs Kelmės vidurinę mokyklą, įstojo į Kauno politechnikos instituto Elektromechanikos fakultetą, kurį baigė 1958 metais. 1958-1964 m. dirbo inžinieriumi, o vėliau darbavosi literatūros srityje. Spaudoje savo kūrinius pradėjo skelbti 1956 metais, nors žinutes, publicistinius straipsnelius į rajoninį laikraštį siuntinėjo dar būdamas mokiniu. 1960 m. debiutavo autobiografinių apsakymų rinkiniu „Geltonas lopas“. Šioje knygoje spausdinamuose apsakymuose atsispindi skaudi žydų vaiko patirtis karo metais. Toliau sekė romanas „Lygiosios trunka akimirka“, „Mėnulio savaitė“, „Ant ko laikosi pasaulis“. Pagrindinė I. Mero kūrybos tema – holokaustas, tragiškas Lietuvos žydų likimas, lietuvių ir žydų santykiai. 1976 m. pasirodė avangardistinės struktūros romanas „Striptizas arba Paryžius – Roma – Paryžius“.

1982 m. išleistame romane „Sava“ simboliškai gretinami šiuolaikinės Izraelio moters išgyvenimai per tautos istorinę patirtį.

Icchokas Meras, pasinaudodamas moderniosios Vakarų literatūros bei žydų kultūros patirtimi, išplėtė lietuvių prozos temų repertuarą, sukūrė savitų lyrinių alegorinių vaizdų.

VIERA OLŠAUSKIENĖ - KONKOVA

Gimė Kelmėje 1947 m. sausio 10 d. Baigė Kauno S. Žuko technikumą ir 1979 m. Vilniaus dailės institutą. Buvo priimta į Lietuvos dailininkų sąjungą. Teko dirbti įvairius darbus: Kauno „Raudonojo spalio“ fabrike avalynės modeliotoja, Panevėžio „Tulpėje“ – dailininke vykdytoja, Panevėžio 4-ojoje vidurinėje mokykloje dailės mokytoja, o paskutiniuoju metu – mokyti vaikus dailės mokykloje.

Nuo 1973 metų dalyvauja meno parodose. Yra surengusi ir savo personalinių parodų. Jos sukurti dekoratyvūs gobelenai puošia Panevėžio ir kitų miestų įstaigų interjerus.

JANINA PELDAVIČIŪTĖ

Gimė 1913 m. gegužės 6 d. Kelmėje. Baigusi progimnaziją, įstojo į sanitarijos kursus. Kadangi nuo mažens Janina buvo jautri grožiui, darbšti, imli rankdarbiams, nusprendė mokytis Kaune, trimečiuose dailininkų dekoratorių kursuose. Pirmą kartą su savo tapybos darbais pasirodė parodoje 1934 metais ir iškart išsiskyrė savitumu, originalumu, už ką buvo apdovanota pirmojo laipsnio pagyrimo raštu. Taip atėjo pripažinimas – jos darbai buvo atrenkami į lietuvių meno parodas JAV, kitur. 1943 metais apie J. Peldavičiūtės darbus labai gražiai atsiliepė žinomas dailininkas Antanas Žmuidzinaičius. Pokario metais teko, ne savo noru, pabuvoti Sibire, o grįžusi į Kelmę, įsidarbino buitinio gyventojų aptarnavimo kombinate dekoratore – apipavidalintoja. Po truputį vėl pradėjo tapyti. Kražiškio dailininko E. Žiauberio paskatinta, vėl pradėjo dalyvauti tautodailės parodose ir netrukus buvo priimta į Lietuvos tautodailininkų draugiją. Nesuskaičiuojama daugybė Janinos Peldavičiūtės paveikslų pasklido kelmiškių butuose, jų yra įsigijęs Kelmės krašto muziejus, rajono savivaldybė, Žemaitės viešoji biblioteka, kitos įstaigos. Be J. Peldavičiūtės paveikslų nebeįsivaizduojama nė viena rajono tautodailės paroda, apie ją ne kartą rodė televizija, rašė periodinė spauda. Dailininkė daug minčių semiasi iš biblijos (jos kūryboje dažni biblijiniai motyvai), bet daugiausia – Kelmės bažnyčių peizažai, į kuriuos įdėta ir gerokai fantazijos.

VYTAUTAS - JONAS PIKTURNA

Gimė 1930 m. balandžio 23 d. Kelmėje ir čia baigė vidurinę mokyklą, Vilniaus universitete įsigijęs žurnalisto specialybę, įsidarbino tuometinio Tytuvėnų rajono laikraštyje. Vėliau, sujungus rajonus, pradėjo dirbti Kelmės rajono laikraščio redaktoriumi (1965 m.) ir juo dirbo iki 1990 metų. Sulaukęs pensinio amžiaus įsidarbino „Šiaulių krašto“ Kelmės redakcijoje. V.J.Pikturna priklauso Lietuvos žurnalistų sąjungai, turi sukaupęs didelę gyvenimo patirtį, kurią perteikia savo rašiniuose, susitikimuose su gyventojais. Savo asmeniniam archyve V.J. Pikturna sukaupė daug istorinės medžiagos apie Kelmės rajoną. 1980 metais už talentingus rašinius, aktyvią kultūrinę – visuomeninę veiklą jam suteiktas Lietuvos nusipelnusio žurnalisto garbės vardas.

VYTAUTAS PIKTURNA

Gimė 1915 m. vasario 26 d. Kelmėje. Dar jam negimus, prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, jo tėvas buvo paimtas į kariuomenę ir pateko į nelaisvę, kur išbuvo iki karo pabaigos. V. Pikturna Kelmėje baigė pradinę mokyklą ir progimnaziją, o toliau mokėsi Šiaulių berniukų gimnazijoje. 1932 m. mirus motinai, Vytautas dirbdavo korepetitoriumi, nes reikėjo padėti jauniems broliukams ir sesutėms. 1934 m. baigęs gimnaziją, įstojo į Kauno kunigų seminariją ir 1939 m. birželio 25 d. buvo iškilmingai sutiktas savo primicijoje Kelmėje. Dirbdamas toliau studijavo Kauno Vytauto Didžiojo universitete teologijos

filosofijos fakultete. 1940 metais V. Piktorna išvyko į Vokietiją, kur laikė pamaldas repriantams iš Lietuvos. Tačiau buvo nepalankus tuometinei santvarkai ir jį areštavo - pasmerkė mirti. Bet karui pasibaigus iš Dahau koncentracijos stovyklos Vytautui pavyko pabėgti ir pereiti į vakarų zoną. Po to V. Piktorna dar studijavo Austrijos ir Vokietijos universitetuose. Gyvendamas Miunchene, buvo lietuvių stovyklos kapelionu, dirbo Lietuvos raudonajame kryžiuje, rūpinosi ligoninėse ir kalėjimuose esančiais lietuviais. Vokietijoje V. Piktorna ėjo ir kitas įvairias pareigas: 1945-1949 m. buvo Lietuvos kunigų sąjungos pirmininku, 1947-1949 – studentų ateitininkų dvasios vadovu, lietuvių rezistencijos kalinių sąjungos pirmininku. 1949 m. V. Piktorna apsigyveno JAV. Buvo Angelų Karalienės lietuvių parapijos Bruklino vikaras, lietuviškos šeštadieninės mokyklos organizatorius, aktyvus spaudos bendradarbis.

Auksinį kunigystės jubiliejų V. Piktorna atšventė Kaune, Arkikatedroje, kurioje prieš 50 metų buvo iššventintas į kunigus.

LORETA RAČKAUSKIENĖ

Gimė 1951 m. rugpjūčio 21 d. Kelmėje. Baigusi Kelmės vidurinę mokyklą, įstojo į Kauno S. Žuko taikomosios dailės technikumą, nes nuo pat mažens labai mėgo įvairius rankdarbius (megzti, nerti, siūti, siuvinėti ir kt.) Baigusi technikumą, dirbo dailininke apipavidalintoja įvairiose Kelmės įstaigose: Kelmės paukštininkystės tarybiniame ūkyje, kultūros rūmų meninio apipavidalinimo dirbtuvėse, vartotojų

kooperatyve, Kauno meno gaminių įmonėje „Žilvitis“ ir kt. Nuo 1994 m. dirba dailės mokytoja ir auklėtoja Kelmės specialiojoje mokykloje. L. Račkauskienė yra Lietuvos tautodailininkų sąjungos Šiaulių skyriaus narė. Dažnai dalyvauja tautodailės parodose. Kas vasarą vykstančiuose žemaičių etnokultūros kursuose moko austi juostas, gobelenus, rištine technika išausti kilimus.

IDALIJA STANKIENĖ

Gimė 1958 m. Kelmės rajono Kuzokų kaime. 1964-1968 m. mokėsi Liolių pagrindinėje mokykloje, 1968-1976 m. Kelmės vidurinėje mokykloje, 1976-1978 m. Vilniaus kultūros mokykloje. Nuo 1978 m. dirba Kelmės Žemaitės viešojoje bibliotekoje bibliografe kraštotyrai. Pripažinta 1999-ųjų rajono Metų bibliotekininke.

Idalija yra Kelmės rajono literatų klubo „Vieversys“ narė, Lietuvos kaimo rašytojų sąjungos, Žemaičių kultūros draugijos, Lietuvos kraštotyrininkų draugijos narė.

Kartu su vyru Edvardu Stankumi išleido miniatiūrų ir satyrinių eilėraščių knygą „Laiškas gyvenimui“ (1999 m.), „Puoselėti viltį...“ (2000 m.), eilėraščių ir spalvinimo knygelę vaikams „Kas gražiausia ir skaniausia“ (2003 m.)

Idalijos Stankienės kūryba skelbta įvairiuose almanachuose, rinkiniuose, periodiniuose leidiniuose.

VYTAUTAS STEPONAVIČIUS

Gimė 1929 m. sausio 6 d. Kelmėje. Nuo pat mažens labai traukė medicina, todėl baigęs Kelmės vidurinę mokyklą, įstojo į Kauno medicinos institutą, kurį baigė 1953 metais. 1953-1956 metais dirbo Anykščių rajoninės ligoninės chirurgo ir buvo Anykščių rajono Sveikatos apsaugos skyriaus vedėju. Vėliau ėmė dėstytojauti Kauno medicinos institute. 1964 m. apsigynė daktaro disertaciją ir netrukus pradėjo eiti docento pareigas. V. Steponavičius buvo aktyvus visuomenininkas, gilus savo profesijos žinovas, aktyviai bendradarbiavo spaudoje. Įvairiuose periodiniuose leidiniuose jis paskelbė eilę straipsnių apie chirurginį stenokardijos gydymą, enesteziologijos vystymąsi Lietuvoje, kitomis medicinos temomis. 1965 m., kartu su A. Mickiu, išleido knygą „Desmurgija“.

ČESLOVAS STONYS

Gimė 1940 metais gegužės 5 d. Kelmėje. Baigęs vidurinę mokyklą išvyko į Vilniaus valstybinę konservatoriją studijuoti aktorius meistriškumo. Įsigijęs specialybę, 1962 m. gavo paskyrimą į Šiaulių dramos teatrą, bet dėl nesutarimų šį teatrą greitai paliko ir išvyko į Jaunimo dramos teatrą. Čia dirbo iki 1972 metų. Paskui sekė Kauno dramos teatras. Daug gerų vaidmenų suvaidinta („Grazos namuose“, „Žemuogių pievelėje“, kt.), darbas sekėsi gerai, bet dėl savo nenuolankaus charakterio, nenoro taikstyti su neteisybe,

jis nebuvo palankus teatro vadovybei. Už tas pačias savybes iš teatro pašalinus režisierių J. Jurašą, su teatru atsisveikino ir Č. Stonys. Išėjo savo noru.

Nuo 1974 metų Česlovas Stonys ėmė kurti publicistineles programas ir važinėti po visą Lietuvą. Pirmosios trys kompozicijos buvo apie gamtą, apie būtinybę ją saugoti, puoselėti. Paskui Č. Stonys paruošė programą „Stebuklų stebuklas“ apie spaudos draudimą, knygnešius. Kompozicija turėjo didelį pasiekimą, bet tuometinės nomenklatūros buvo uždrausta. Č. Stonys buvo paruošęs kompoziciją „Kaip gerai, kad mums gerai“ (apie alkoholizmą), „Kuo tu vardu, mama?“ (apie utėlėtus, neprižiūrimus, skriaudžiamus vaikus) ir daugelį kitų. Įvairiu metu rodant kompozicijas Č. Stoniui talkindavo aktoriai J. Pakulis, R. Kazlauskaitė, V. Dapšys, B. Lukošūtė.

Č. Stonys buvo įkūręs Vaikų globos centrą „Auka“, rūpinosi Panevėžio moterų kalėjime sėdinčių moterų vaikais, savo transportu ir lėšomis veždavo juos į pasimatymus su motinomis, buvo įkūręs Kalinių globos draugiją ir kt., rengdavo įvairias pilietines akcijas prieš žalingus gyvenimo įpročius (pvz.: alkoholizmą) ir pan.

VIRGILIJUS ŠIMELIŪNAS

Gimė 1951 m. Kelmėje. 1969 m. baigė Kelmės vidurinę mokyklą ir įstojo studijuoti dizainą. Baigęs institutą, keletą metų dirbo Vilniaus „Elfos“ gamykloje dailininku, inžinieriumi Šiaulių televizorių gamykloje, o nuo 1981 metų – Šiaulių universiteto

Dailės fakultete dėstytoju, docentu. V. Šimoliūnas surengė 14 autorinių parodų, daugelio respublikinių, tarptautinių parodų dalyvis, yra Lietuvos dailininkų sąjungos narys.

Šiuo metu turi įkūręs savo reklaminę firmą, kuri daro įstaigų iškasas, leidžia reklaminius spaudinius.

ALGIMANTAS JONAS ŠVĖGŽDA

Algimantas Jonas Švėgžda gimė 1941 m. balandžio 22 d. Kelmėje. 1967 m. baigė Vilniaus dailės akademiją, kurioje vėliau du dešimtmečius pats dirbo dėstytoju. 1980m. A.J. Švėgžda stažavosi Anglijoje, po poros metų išvyko į Vokietiją, kur gyveno ir dirbo ligi mirties.

A.J. Švėgžda dirbo tapybos, grafikos, knygų iliustravimo srityje. Surengė personalines tapybos ir grafikos parodas Lietuvoje, Vokietijoje. Dalyvavo bendrose parodose Anglijoje, Vengrijoje, Italijoje, Rumunijoje, Olandijoje, Prancūzijoje. Lietuvos muziejams jis padovanojo per tūkstantį savo darbų.

Ankstyvojo laikotarpio A.J. Švėgždos darbai skyrėsi to meto lietuvių tapybos kontekste dekoratyvine formos stilizacija. 1977 m. nutapytas „Autoportretas su arbūzu“ padarė lūžį dailininko kūryboje – jis atrado tapybą iš natūros. Tarp jo darbų pradėjo vyrėti natūrmortai ir peizažai. Aliejumi, tempera, akvarele, anglimi, pieštukais, tušu A.J. Švėgžda kruopščiai įamžino smulkiausių lapo gyslelę, vaisiaus raukšlelę, rugio varpos akutę. Ir visą tą pabrėžtinai medžiagišką formą apgaubia gryna, švari, virpanti šviesa, padedanti sukurti nežemiško skaidrumo vaizdą.

Nuo „Rugelio“ ciklo (1984-1987) A. J.Švėgžda atranda, jog vienas ir tas pats motyvas yra neišsemiamas. Taip prasideda vieno motyvo serijos: „Rugelis“, „Mano burtai“, „Rudens meditacijos“, „Maži stebuklai“, kt. Dailininkas yra sakęs, kad jo menas – tylos menas. Žmogus jo kūryboje regimas tik netiesiogiai, per savo kadaise turėtus daiktus, sukaupusius savyje energiją ir patirtį: senos tabakinės, maldaknygės, peilis tiksliai atkartoti akvarele ar kita technika, kaip tylūs praėjusių laikų liudytojai, kalba apie žmonių, o galbūt ir visos tautos likimą.

Dailėtyrininkė A. Laučkaitė rašė: „Švėgžda sugebėjo pasiekti neįprastą dalyką – per realistinę formą, paprastai siejamą su išoriniu, chaotišku pasauliu, jis sukūrė trapų, išgrynintą meditatyvinį lauką“. Tai ir sudaro išskirtinį Algimanto Jono Švėgždos unikalumą lietuvių dailės kontekste.

Mirė A.J. Švėgžda Vokietijoje 1996 m. liepos 4 d., sulaukęs vos 55-erių.

TERESĖ - JŪRATĖ URBIENĖ

Gimė 1939 m. kovo 22 d. Kelmėje. 1969 m. baigė Vilniaus dailės institutą ir pasiliko jame dirbti, dėstyti tekstilės meną. Nuo 1970 metų dalyvavo parodose Lietuvoje ir užsienyje. Jos gobelenais žavėjosi Čekoslovakijos, Vengrijos, Bulgarijos, Japonijos, Egipto, Čilės, Suomijos, Prancūzijos, Italijos meno mėgėjai.

T.J. Urbienė sukūrė figūrinių („Džiaugsmas“, 1973 m.) ir sąlygiškų asociatyvių formų („Nidos vakaras“ 7, 1980; „Ties ribos“, 1986) gobelenų, smulkiosios tekstilės („Pilka šviesa“, 1982) darbų. Dauguma jos kilimų skirta visuomeninių pastatų interjerams papuošti: Trakų piliai („Laiko tėkmė, Žalgiris, 1977), Jašiūnų vidurinei mokyklai („Astronomija“, 1979), kt. T. J. Urbienės kilimams būdinga griežta kompozicinė struktūra, plokštumos skaidymas į išraiškingas geometrizuotas formas, ryškių spalvų kontrastai, kartais artimų šaltų tonų gama, sustiprinta kontūru, neretai šrifto, kaip dekoratyvinio elemento panaudojimas.

Teresė Jūratė Urbienė yra Lietuvos dailininkų sąjungos narė, aktyvi visuomenininkė.

KORNELIJUS UŽUOTAS

Gimė 1973 m. sausio 16 d. Kelmėje. Baigė J. Graičiūno gimnaziją ir Šiaulių pedagoginio universiteto Dailės fakultetą. Dailininkas, tapytojas. Dirbo Radviliškio vaikų dailės mokykloje, pastaruoju metu – Šiaulių universiteto Edukologijos fakulteto dailės didaktikos katedros dėstytojas-

lektorius. Parodose dalyvauja nuo 1997 metų. K. Užuto darbai dažniausiai didelio formato, nutapyti sodriomis, ryškiomis spalvomis, grubokų vyriškų potėpių, juose daug erdvės, įdomus paveikslo fonas. K. Užutas tapo daug portretų, kuriuose labai savitai, originaliai perteikia tapomo žmogaus charakterį. Kartu su studentais nevengia imtis ir labai įdomių, drastiškų projektų, kurie stebina gerokai vyresnius, didesnę patirtį turinčius dailininkus.

GARSINANTYS KELMĖS KRAŠTĄ

(Gyvenę ir gyvenantys Kelmėje kraštiečiai)

ANATOLIJUS AKSTINAS

Gimė 1958 m. sausio 1 d. Tulos srityje (Rusija). Nuo 1984 m. gyvena ir kuria Kelmėje. Šiaulių pedagoginiame institute įgijo pradinių klasių mokytojo specialybę, bet visą savo gyvenimą paskyrė menui, drožybai. A. Akstino sodyba Kelmėje - viena gražiausių, išpuošta Rūpintojėlio, kitokiomis skulptūromis, originaliomis vėtrungėmis. Daugybė A. Akstino darbų (lauko baldų, kryžių, skulptūrėlių, įstaigų iškabų ir t.t.) pasklidę po Lietuvą ir kitas šalis. Anatolijus žinomas net Vokietijoje, Amerikoje, Skandinavijoje - visur jo rankomis sukurti meniniai dirbiniai labai vertinami.

A. Akstinas dalyvauja visose tautodailės parodose, yra Lietuvos tautodailininkų sąjungos Šiaulių skyriaus narys, moko drožybos vaikus - turi įkūręs moksleivių medžio drožybos studiją.

KAZIMIERAS ALEKNA

Gimė 1949 m. rugsėjo 15 d. Tytuvėnuose. Baigė Tytuvėnų vidurinę mokyklą ir 1979 m. Vilniaus universitete įsigijo žurnalisto specialybę. Keletą metų gyveno Kelmėje ir dirbo rajoninio laikraščio redakcijoje, paskui – kitose įstaigose pačius įvairiausius darbus, nesusijusius su žurnalistika. Rašo apsakymus, eilėraščius, yra išleidęs dvi knygas: „Rudens žydėjimas“ ir „Širdies mauzoliejus“.

K. Alekna už apsakymus yra apdovanotas įvairiomis premijomis, o už knygą „Rudens žydėjimas“ – literatūrine Reginos Biržinytės premija, yra rajono literatų klubo „Vieversys“, bei Lietuvos kaimo rašytojų sąjungos narys.

ALGIMANTAS ARMONAS

Gimė 1957 m. spalio 24 d. Varniuose. Mokytojai pastebėjo išskirtinį jo muzikalumą, smalsumą, judrumą ir nukreipė į Vilniaus M.K. Čiurlionio meno mokyklą, kur Algimantas studijavo choreografijos skyriuje. 1977-1979 m. choreografiją studijavo Lietuvos valstybinės konservatorijos Klaipėdos fakultetuose, bet vis labiau ėmė vilioti režisūra ir 1979 m. pradėjo studijuoti liaudies teatro režisieriaus specialybę. Keletą metų A.Armonas šoko ansamblyje „Lietuva“, 1982 m. pradėjo dirbti Kelmėje: kultūros rūmų metodininku ir režisieriumi, kultūros ir švietimo skyriaus vedėjo pavaduotoju kultūrai, o nuo 1992 m. Kelmės mažojo

teatro vadovas ir vyriausiasis režisierius. Pastatė spektaklius J. Mackonio „Ulijoną“, K.Inčiūros „Eglė žalčių karalienė“, J.Rainio „Pūsk, vėjeli“, J. Erlicko „Kolumbo gimtadienis“, J. Petrulio „Juodieji broliai“ ir daugelį kitų. A. Armono vadovaujamas teatras dalyvavo daugelyje respublikinių ir tarptautinių festivalių, iš visur parsiveždamas apdovanojimus ir prizus. 1993 m. A. Armonas už originalų kaukių spektaklio Žemaitės „Trys mylimos“ pastatymą, apdovanotas prestižine B.Dauguviečio premija. Už poros metų tos pačios premijos laureatu tapo pastatęs R.Kašausko spektaklį „Pabališkių karčemoje“.

REGINA BIRŽINYTĖ

Gimė 1949 m. sausio 1 d. Anykščių rajone, bet netrukus su tėvais persikėlė gyventi į Kelmę ir visą savo tolesnį gyvenimą praleido čia. 1974 m. R. Biržinytė baigė Vilniaus universiteto filologijos fakultetą ir kurį laiką dirbo Šilo Pavėžupio bei Kupriškių aštuonmetėse mokyklose. Bet pedagoginį darbą nelabai mėgo, jai buvo sunkus nuolatinis šurmulyš, būvimas dideliame būryje, todėl džiaugėsi, atsiradus galimybei, įsidarbinti Kelmės centrinėje bibliotekoje. Eilėraščius kurti Regina Biržinytė pradėjo dar besimokydama vidurinėje mokykloje. Greitai atėjo pripažinimas – juos spausdino rajoninis laikraštis, respublikiniai leidiniai, almanachai „Poezijos pavasaris“. R. Biržinytė ne kartą pelnė įvairias premijas, išleido tris poezijos rinkinius: „Takas į vienkiemį“, „Tenai, už Kražantės“, „Sutemų slėniai“. Apie jos kūrybą labai

palankias recenzijas spausdino „Literatūra ir menas“, „Nemunas“.

Dirbdama bibliotekoje R. Biržinytė subūrė literatų klubą ir jam vadovavo: organizuodavo literatūrinės šventės, kurios vėliau buvo pavadintos poezijos pavasarėliais, kitus renginius.

Po jos mirties (1996 m.) rajono savivaldybės kultūros ir sporto skyrius įsteigė literatūrinę Reginos Biržinytės premiją (1000 Lt) rajono literatui už geriausią metų knygą.

ONA BUTVILIENĖ

Gimė 1937 m. rugpjūčio 5 d. Tauragės rajone. Audė močiutė, audė mama, prie šio darbo, dar visai mažutė, buvo pratinama ir Ona. Užaugusi gyveno Viduklėje, Smalininkuose ir visur po kasdieninių darbų, atgaivą kūnui ir sielai rasdavo atsisėdus į stakles austi. Į Kelmę atsikėlė O. Butvilienė 1968 metais, už poros metų jau buvo pakviesta dalyvauti liaudies meno parodose. Jos rankšluosčiai, lovatiesės, kitokie audiniai iškart patraukė lankytojų akį. Ona aktyviai dalyvavo visuose seminaruose, parodose, audėjų dienoje ir 1981 m. buvo priimta į Lietuvos tautodailininkų sąjungą. Per ilgus darbo metus jos audiniai ne kartą buvo eksponuoti ir tarptautinėse parodose - Sankt Peterburge, Latvijoje, kitur. Didžiausią personalinę parodą audėja Ona Butvilienė buvo surengusi 1998 metais Kelmės kultūros centre, kur eksponuoti aukšto meistriškumo, butyje naudojami audiniai - užtiesalai sofoms, foteliams, televizoriams, užuolaidos, takeliai, kilimėliai, kuriuose įauti širdžiai mieli posmai.

O. Butvilienės sukurti audiniai gražiai išlieja ir papildo liaudies menininkų kuriamą tautos lobyną.

STASYS GAIGALAS

Gimė 1940 m. sausio 4 d. Kaune. 1963 m. baigė Vilniaus universiteto Medicinos fakultetą. Dar studijuodamas VU, dirbo Medicinos fakulteto bendrosios chirurgijos katedros laboratorijoje. Gabus jaunuolis netrukus buvo pakeltas į vyresnius laborantus. Baigęs universitetą S. Gaigalas dirbo Hospitalinės chirurgijos katedros vyr. laborantu, tačiau tais pačiais metais (1963 m.) persikėlė į Kelmę ir įsidarbino chirurgo centrinėje ligoninėje. 1972 m. tapo Chirurgijos skyriaus vedėju. 1989 m. Stasiui Gaigalui suteikta aukščiausia gydytojo chirurgo kvalifikacija.

Atokvėpiui nuo sudėtingo darbo S. Gaigalas neretai paima į rankas akordeoną, fotoaparata, kuriuo fiksuoja įdomias gyvenimo akimirkas, gamtą, teptuką. Jau daug metų S. Gaigalas dalyvauja tautodailės parodose, yra Lietuvos tautodailininkų sąjungos Šiaulių skyriaus narys. Jo paveiksluose - Kelmės miestelio ir apylinkių vaizdai, kurie nutapyti labai realistiškai, fotografiškai. Kiekvienas pažvelgęs iškart atpažįsta kasdien matomas vietas.

JONAS GRAIČIŪNAS

Gimė 1903 m. birželio 10 d. Tbilisyje. 1907 m, kartu

su tėvais, grįžo į Lietuvą. 1932 m. baigė Vilniaus universiteto Humanitarinių mokslų fakultetą ir kurį laiką mokytojavo. Vėliau dirbo Eltos, Valstybės radiofono redaktoriumi. 1949 m. buvo suimtas ir ištremtas į Sibirą, prie Baikalo ežero. Grįžo į Lietuvą 1957 metais.

Eilėraščius J.Graičiūnas pradėjo spausdinti 1923 metais. 1928 m. išleido pirmąjį rinkinį „Karo stovis“, vėliau sekė „Akių ganyklose“, „Ižas Nemune“. Grįžęs iš tremties pirmąją eilėraščių knygą išleido tik 1973 m. (Saulėlydžio freskos“). Toliau sekė „Vilniaus kontraforsai“, „Po žaibo sparnu“, „Prie Hipokrenės versmės“.

1932 metais Jonas Graičiūnas buvo paskirtas dirbti Kelmės progimnazijos direktoriumi. Greitai jis ėmė organizuoti teminius poilsio vakarus, ruošti vaidinimus. Mokytojams ir kitiems Kelmės inteligentams padedant, pastatė net 10 dramos pjesių ir 2 operetas. Didžiausia teatro šventė Kelmėje įvyko 1934 m. vasario 16 d., kai J.Graičiūnas pastatė V.Mykolaičio - Putino „Valdovą“. Šiam reikalui jis pats piešė dekoracijas, iš Šiaulių dramos teatro gavo kostiumus. Spektaklis buvo rodomas kelis kartus, o teatro žinovai periodinėje spaudoje parašė, kad su šiuo veikalu Kelmėje atsirado liaudies teatras.

1939 metais išvykdamas iš Kelmės, Jonas Graičiūnas kelmiečiams paliko didelį kultūrinį dvasinį palikimą.

Rinkinyje „Prie Hipokrenės versmės“ spausdinamas įspūdingas eilėraštis „Kur Vilbena vilbena“, kuriame Kelmės istorija persipina su dabartimi.

Mirė J. Graičiūnas 1994 m. Vilniuje. Pagerbiant jo atminimą, Kelmėje jo vardu pavadinta gimnazija.

GEDIMINAS GRIŠKEVIČIUS

Gimė 1948 m. kovo 17 d. Čekiškeje (Kauno raj.). Su tėvais ilgą laiką gyveno Šaukėnuose. Baigęs Vilniaus universitete žurnalistiką, kurį laiką dirbo radijuje, paskui ilgam įsikūrė Kelmėje. Dirbo rajoniniame laikraštyje korespondentu. Pradėjo spausdinti eilėraščius, bet labiausiai pamėgo eiliuoti vaikams ir 1979 metais išleido gražią spalvotais paveikslėliais knygelę „Saugosiu saulutę“.

Išsikėlęs su šeima į Palangą, dirbo Klaipėdos ir Palangos laikraščių redakcijose. Išleido dar vieną rinkinėlį vaikams „Ką vaikai galvoja“, kuriame spausdinami eilėraščiai apie Kelmę, Kražius, Šaukėnus, Kražantę ir kt.

Šiuo metu G.Griškevičius redaguoja laikraštį „Palanga“.

JULIJA GRYBIENĖ

Gimė 1922 m. balandžio 20 d. Pakruojo rajone. 1940-1943 m. mokėsi Šiaulių mokytojų seminarijoje. Kadangi mergaitė buvo linkusi į meną, 1943-1944 m. dar studijavo ir piešimą, o 1944-1945 m. baigė Šiaulių valstybinio teatro baleto studiją. Po karo teko pabuvoti Sibire, o grįžusi, po ilgų darbo ieškojimų, pavyko gauti dailininkės vietą Šiaulių „Romuvos“ ir „Aušros“ kino teatruose. Vėliau teko dirbti kitoki, su menu visai nesusijusį darbą, Linkuvoje, Tytuvėnuose, Kelmės ryšių mazge, kol vėl įsidarbino dailininke Kelmės autotransporto įmonėje,

vėliau – Kelmės sūrių gamykloje.

J.Grybienė - tapytoja, tautodailininkė „Austėjos“ klubo narė. Jos piešiniuose - peizažai, pasakų motyvai, tremties vaizdai. Keletas tapybos darbų spausdinama knygoje „Tytuvos kraitelė“.

J.Grybienė visą gyvenimą negailėjo kitiems savęs, energingai reiškėsi visuomeniniame darbe – „Caritas“, skautų organizacijose, Lietuvos demokratų partijoje.

BOLESLOVAS GRUŽEVSKIS

Gimė 1848 m. Verpenoje. Nuo pat mažens buvo linkęs į meną, todėl tėvai išleido mokyti į Varšuvos gimnaziją, o vėliau - studijuoti tapybą ir muziką Leipcige. Vėliau dar B. Gruževskis baigė konservatoriją Paryžiuje.

Nuo 1900 metų Boleslovas Gruževskis sugrįžo į Kelmę ir aktyviai įsijungė į visuomeninę bei religinę veiklą. Jis parašė didelį istorinį veikalą „Evangelikų reformatų bažnyčia Kelmėje“ (1912 m., lenkų kalba), surinko daug medžiagos knygai apie Lietuvos bajorijos kilmę. Kartu su E.Merčinsku, A. Voyde ir K. Kurnatausku redagavo „Monumenta Reformationis Polohial et Lithuanial“.

B.Gruževskis reiškėsi ir kaip muzikas, dailininkas. Tapė paveikslus, kuriuos išigyldavo kiti dvarininkai. Mirė 1922 m. balandžio 4 d. Kelmėje.

VIKTORAS GULBINAS

Gimė 1950 m. sausio 18 d. Lioliuose. Nuo pat mažens labai domino sportas, ypač futbolas ir bėgimas, todėl baigęs Kelmės vidurinę mokyklą, įstojo į Kauno kūno kultūros institutą. Jį baigęs, 1972 metais, pradėjo dirbti Tytuvėnų žemės ūkio technikumė dėstytoju (ligi 1990 m.) ir visą laiką aktyviai sportavo. Pasiekė daug puikių rezultatų: tapo daugkartiniu Lietuvos PDG daugiakovės čempionu, sporto meistru, net 12 kartų buvo renkamas į populiariausių rajono sportininkų penketuką. Taip pat su klubu „Lithuanica“, 1984 m. V.Gulbinas tapo Čikagos miesto futbolo klubų pirmenybių prizinininku.

Dar besimokydamas vidurinėje mokykloje V.Gulbinas pradėjo rašyti eilėraščius. Pirmiausia juos išspausdino rajoninis laikraštis (1972 m.), o vėliau ir respublikiniai leidiniai: „Nemunas“, „Pergalė“, „Literatūra ir menas“, kt., almanachai „Kas esi“, „Žiburys sielų belangė“, „Jungtys“. 2003 m. su dar trim autoriais išleido knygelę „Keturi“.

1991 m. Viktoras Gulbinas pradėjo savo verslą – šiuo metu yra komercinės firmos „Ieva“ savininkas, Kelmės futbolo veteranų klubo „Senjorai“ prezidentas. 2003 m. išrinktas literatų klubo „Vieversys“ prezidentu.

V.Gulbinas yra daugelio rajone vykstančių kultūrinių renginių rėmėjas.

PRANAS GUŽAITIS

Gimė 1907 m. gegužės 26 d. Raseinių apskrityje Tytuvėnų valsčiuje, Kuršų kaime. Mokėsi Šiluvos pradžios mokykloje ir progimnazijoje, nes tėvai buvo pasiturintys ūkininkai ir sūnų galėjo leisti į mokslus. P. Gužaitis 1923 m. įstojo į Dotnuvos žemės ūkio technikumą, tačiau vėliau patrauklesnė atrodė mokytojo profesija ir po poros metų jis įstojo į Šiaulių mokytojų seminariją. 1929 m. ją baigęs, buvo paskirtas Šiaulėnų valsčiaus Petrožių kaimo pradžios mokyklos vedėju ir mokytoju. 1930 m. P. Gužaitis buvo pašauktas į Lietuvos kariuomenę ir pasiūstas į karo mokyklą. Kadangi buvo mokslui gabus ir mokyklą baigė labai gerais pažymiais, tarnybos vietą galėjo pasirinkti. Pasirinko Kauną ir pulke ištarnavęs du metus, buvo pakviestas į karo mokyklą dirbti instruktoriumi. 1937 m. P. Gužaitis sėkmingai išlaikė Aukštųjų Vytauto Didžiojo generalinio štabo karininkų kursų egzaminus ir buvo pasiūstas į Belgijos Briuselio karo akademiją. Ją baigė 1939 m., jau dundant Europoje karo kanonadai. Suteikus kapitono laipsnį, P. Gužaitis buvo grąžintas į karo mokyklą lektoriaus pareigoms. Čia dirbo iki pirmosios rusų okupacijos.

Kapitonas P. Gužaitis buvo atleistas iš karo mokyklos ir paskirtas 29-ojo Šaulių korpuso 179 divizijos 234 pulko pirmojo bataliono vadu. Tuo metu pulkininko K. Škirpos iniciatyva, Berlyne jau buvo suburtas Lietuvos aktyvistų fronto štabas, kuris ėmėsi vadovauti sukilimo prieš sovietinius okupantus ruošimui. Į šią pagrindinę veiklą įsijungė

ir P. Gužaitis. Tačiau netrukus NKVD agentai šią organizaciją susekė ir prasidėjo areštai. P. Gužaitis iš kariuomenės pasitraukė ir grįžo į gimtąjį Kuršų kaimą, kuris jau buvo vokiečių rankose.

1942 m. Pranas Gužaitis buvo paskirtas Raseinių apskrities viršininko pavaduotoju, o vėliau – ir apskrities viršininku. Būdamas šiame poste jis visokeriopai rėmė pagrindinių organizacijų veiklą, todėl Raseinių apskrityje labai aktyviai veikė Lietuvos laisvės armijos, Laisvės Šaulių, kt. organizacijos. Kai 1944 m. generolas P. Plechavičius organizavo Vietinę rinktinę, P. Gužaitis net nedvejodamas į ją įstojo. Vietinę rinktinę išvaikius, daugelis jo narių buvo arba sušaudyti, arba išvežti į koncentracijos stovyklas, tačiau P. Gužaičiui pavyko išsislapstyti. Netrukus jis užmezgė ryšius su partizaninio judėjimo vadais J. Čeponiu ir J. Žemaičiu, bet 1948 m. buvo suimtas ir nuteistas kalėti 25 metus. Dvasiškai nepalūžo ir čia – aktyviai įsijungė streikų organizavimą lageryje. P. Gužaitis išbuvęs tremtyje 16 metų, buvo paleistas be teisės gyventi Lietuvoje, todėl apsigyveno Baltarusijoje. Nuo 1981 m. atvyko į Pabrądę, po metų į Kelmę. 1991 m. lapkričio 23 d., Lietuvos kariuomenės įkūrimo dienos proga, Pranui Gužaičiui buvo suteiktas dimisijos pulkininko leitenanto laipsnis.

Mirė P. Gužaitis 2001 m. spalio 1 d. Kelmėje.

ONA JAUTAKIENĖ

Gimė 1957 m. sausio 4 d., augo vaizdingame Vaidatonių vienkiemyje, baigė Skaudvilės vidurinę mokyklą. Būdama vyresnėse klasėse, pradėjo į rajoninį laikraštį rašinėti žinutes, vaizdelius, siuntė pirmuosius eilėraštkus, todėl nudžiugo, kad atsirado galimybė, baigus mokyklą, įsidarbinti tame pačiame laikraštyje. Dirbdama įstojo į Vilniaus universitetą ir tapo diplomuota žurnaliste.

O. Jautakienės rašiniai respublikiniuose žurnalistų konkursuose yra pelenę nemažai apdovanojimų, diplomų.

2003 m. Ona Jautakienė išleido dvi knygas: „Vilko lagaminas“ ir „Debesis virš akivaro“. Pirmojoje - pasakos vaikams, kurios jau buvo spausdintos rajoniniame laikraštyje ir susilaukusios gražių atsiliepimų, o antrojoje - eilėraščiai suaugusiems. Už jas paskira 2004 metų Reginos Biržinytės literatūrinė premija.

REGINA JOVAIŠAITĖ

Gimė 1963 m. gegužės 17 d. Radviliškio rajone. 1981-1982 m. mokėsi Šiaulių Prekybos valdybos profesinėje technikos mokykloje. Nuo 1999 m. gyvena Kelmėje. Regina anksti susižavėjo pynimu iš vytelių ir, kruopščiai, su užsidegimu dirbdama, greit tapo įgudusia pynėja. Nuo 1997 m. R. Jovaišaitė dalyvauja Kelmėje ir Šiaulių apskrityje vykstančiose tautodailės parodose, priklauso Lietuvos tautodailininkų sąjungos Šiaulių skyriui.

Regina pina daugiausia smulkius daiktus (įvairių formų dėžutes, krepšelius, pintines, padėklus, kitus namų apyvokos daiktus), kurie mugėse turi didelę paklausą. Pynimas

- R. Jovaišaitės didžiausias pomėgis, todėl užima visą jos laisvą laiką.

BRONISLAVAS KLIMŠAUSKAS

Gimė 1941 m. lapkričio 9 d. Orkių kaime, Pakražančio seniūnijoje. Nuo 1959 m. dirba žurnalistu Kelmėje, rajoninio laikraščio redakcijoje, todėl turi sukaupęs didžiulę šio darbo patirtį. B. Klimašauskas domisi kraštotyra, praeitimi, paskelbė „Bičiulyje“ daug straipsnių apie rajono praeitį, prisiminimų apie ūkininko šeimos gyvenimą tarpukario Lietuvoje, taip pat rašinių apie tremtinius, partizanus ir kt. Bronislavas turi sukaupęs labai turtingą archyvą apie ankstesnių metų kultūrinį gyvenimą rajone.

1977 metais B. Klimašauskas parengė ir išleido gausiai iliustruotą knygėlę turistams „Po Kelmės rajoną“, kuri daug metų buvo bene vienintelis leidinys apie mūsų rajoną.

Nuo pat mokyklos suolo B. Klimašauskas rašo eiles. Jas spausdino rajono laikraštis, „Moksleivis“, „Jaunimo gretos“, almanachai „Jaunieji“, „Žiburys sielų belangė“. Kompozitoriai K.Kaveckas ir A.Raudonikis jo eilėms apie Kelmę sukūrė muziką, o S. Rukas - kasmet Kelmėje vykstančiai kaimo kapelų šventei (Stasinėms) parašytam „Stasinių himnui“. B. Klimašauskas su dar trim rajono autoriais išleido poezijos knygėlę „Keturi“.

KONSTANTINAS KURNATAUSKAS

Gimė 1879 m. balandžio 9 d. Mintaujoje (Jelgavoje), pastoriaus šeimoje. Baigęs Petrapilio gimnaziją, studijavo teologiją Tartu, paskui Karaliaučiaus universitetuose, po to dar studijas tęsė Leipcige ir Erlangene (Vokietija). 1903 m. gavo filosofijos daktaro laipsnį. Tais pačiais metais atvyko dirbti klebonu į Kelmę. 1921 – 1925 m. dirbo Kelmės progimnazijos pirmuoju direktoriumi, dėstė vokiečių ir lotynų kalbas. 1925 m. K. Kurnatauskas išsikėlė į Kauną, bet kartu ėjo ir Kelmės evangelikų reformatų bažnyčios klebono pareigas, kurių pats atsisakė 1936 metais. Nuo 1938 m. sausio 1 d. K. Kurnatauskas – vėl Kelmės reformatų bažnyčios klebonas ir progimnazijos vokiečių kalbos mokytojas.

1925–1931 m. K. Kurnatauskas redagavo reformatų evangelikų laikraštį „Mūsų žodis“, išspausdino hebrajų kalbos vadovėlį. (1928 m.)

1938 m. birželio 24 d. daktaras profesorius Konstantinas Kurnatauskas buvo išrinktas Vilniaus evangelikų reformatų sinodo generaliniu superindendantu.

1940 m. jis išvyko į Vokietiją.

VYTAUTAS LIALYS

Gimė 1930 m. gegužės 4 d. Eržvilke. Tėvas buvo nagingas stalius, mama - gabi audėja, todėl ir Vytautas nuo mažens buvo linkęs į rankdarbius: bandė iš faneros ir kitų medžiagų gaminti žaislus, sumažintus buities apyvokos

daiktus. Paaugęs Vytautas labiausiai pamėgo piešimą, su teptuku nesiskyrė ir tarnaudamas armijoje, ir dirbdamas Alytuje – visą savo gyvenimą.

V. Lialys tautodailės parodose dalyvauja nuo 1963 metų, jau eilę metų gyvena Kelmėje. Dažniausiai jo paveiksluose - peizažai, kurie autoriaus talento dėka, virsta nuostabiais, reto grožio kūrinių. Jo kūrinių yra išsigijęs ne vienas kelmiškis, muziejus, nes, nors Vytauto šaknys ne kelmietiškos, jis įkvėptai įamžino ne vieną gražų mūsų rajono kampelį. Pasaulis meilės akimis - tokia nepretenzinga ir šilta Vytauto Lialio kūryba.

JUOZAS LIAUDANSKIS

Gimė 1904 m. sausio 27 d. Jukniškės kaime, netoli Kelmės. Neteko ragauti mokslo, nes grįžęs iš Pirmojo pasaulinio karo tėvas, buvo visai be sveikatos ir Juozui teko padėti ūkyje. Akmeninius paminklus kalė Juozo senelis, tėvas, išmoko ir jis. Tai ir buvo didysis jo pašaukimas, su kuriuo Juozas nesiskyrė kol tik leido sveikata - daugiau kaip 50 metų.

Juozas Liaudanskis kalė ne vien tik paminklus kapinėse (jie buvo labai meniški, įdomūs, nepakartojami, todėl užsakymų nestokojo), bet savo skulptūromis papuošė visą Kelmės miestelį: centre kantriai „darbuojasi“ „Skalbėja“, kultūros centro kiemelyje „griežia“ „Saviveiklininkai“, į Žemaitės viešąją biblioteką kvietė „Knygnešiai“ nuo Tytuvėnų pusės atvykstančius svečius

pasitinka „Lietuvaitė“... Paskutinis skulptoriaus Juozo Liaudansko darbas buvo - rašytojo B.Laucevičiaus - Vargšo skulptūra, pastatyta ant Kražantės kranto jo vardu pavadintos gatvės gale.

Tautodailės parodose J. Liaudanskis dalyvavo nuo 1966 metų ir pelnė daug apdovanojimų. Jo skulptūros eksponuotos Vilniuje, Maskvoje, Vokietijoje, Lenkijoje, Vengrijoje, Čekoslovakijoje ir kitur. Juozui Liaudanskiui 1986 m. buvo suteiktas Kelmės rajono garbės piliečio vardas, apie jį filmą yra susukusi Lietuvos televizija.

KORNELIJA LOPETIENĖ

Gimė 1955 m. gruodžio 3 d. Paverpenio kaime. Atsitiktinai pamatyta iš šiaudelių nupinta segė tapo lemtingu įvykiu – pati Kornelija paėmė į rankas šiaudelius, kurie tapo jos gyvenimo dalimi. Išmokusi to amato, K. Lopetienė, dar visai būdama jauna, tapo pripažinta tautodailininke. Pynimas iš šiaudelių – Kornelijos ir pragyvenimo šaltinis, ir dvasinio pasitenkinimo būdas, nes kasdien ji sugalvoja vis kitokius daiktus, vis įvairesnius darbus. Jau būdama pripažinta tautodailininke, K. Lopetienė baigė Maskvos neakivaizdinį liaudies meno universitetą (dailininko apipavidalintojo specialybė). Visą gyvenimą dirbo darbą susijusį su menu: Kelmės komunalinių įmonių kombinate, „Aukuro“ vidurinėje mokykloje, specialiojoje mokykloje, kitur. K. Lopetienė surengė 3 autorines parodas. Dalyvauja visose rajoninėse tautodailės parodose, amatų dienose Vokietijoje, folkloro festivalyje Belgijoje, Prancūzijoje, tarptautiniame gambiausių ir puošėsi „Lietuvos“ ansamblio šokėjai, daug darbų turi įsigiję muziejai.

Kelmiškiams K. Lopetienė žinoma ir kaip talentinga liturginių rūbų, vėliavų siuvėja bei siuvinėtoja.

Kornelija priklauso Lietuvos tautodailininkų sąjungos Šiaulių skyriui, yra Kelmės skyriaus pirmininkė.

IGNAS MEŠKIS

Gimė 1882 m. vasario 13 d. Paskerdinio kaime, Kelmės valsčiuje. Jo tėvą Joną už lietuviškos spaudos platinimą 1890 m. caro valdžia suėmė ir laikė Kauno kalėjime. I. Meškis baigė Kelmės liaudies mokyklą, dirbo Kelmės valsčiaus valdybos raštininku ir teismo sekretoriumi. Atvykus į Kelmę Vilniaus Generalgubernatoriui, kunigaikščiui Piotru Sviatopolkui-Mirskui, I.Meškis mokinių vardu pasisakė ir protestavo prieš valdžios varymą mokykloje melstis rusiškai. Po to malda buvo pakeista lietuviška. Per 1905 m. revoliuciją už anticarinių atsišaukimų rašymą buvo ištremtas iš Lietuvos. Gyvendamas Sankt-Peterburge, jis dalyvavo įvairių lietuviškų draugijų veikloje. 1918 m. grįžo į Lietuvą. Kaune dirbo įvairiose žinybose, tvarkė Lietuvos kooperaciją, baigė Lietuvos universitetą Kaune ir tapo gydytoju. 1927 m. perėjo dirbti į Vidaus reikalų ministeriją, Sveikatos departamentą. Išsikėlęs į Raseinius, dirbo apskrities gydytoju, buvo Lietuvių tautininkų sąjungos Raseinių apskrities pirmininku. Vėliau dirbo Šiaulių apskrities gydytoju. 1938 m. birželio 29 d. I.Meškio iniciatyva ir jam pirmininkaujant įvyko organizacijų ir visuomenės atstovų pasitarimas, kuriame nutarta pastatyti paminklą Kelmės

bažnyčios statytojui, buv. klebonui Petru Janušauskui (1861-1935).

I.Meškis mirė 1939 m. gegužės 18 d., palaidotas Kelmės kapinėse.

AMELIJA MILTENIENĖ

Gimė 1931 m. liepos 9 d. Pakruojo rajone. Vaikystė buvo sunki, daug ko trūko, bet Amelija iš kitų vaikų išsiskyrė savo gabumais, žinių troškimu, kruopštumu, todėl, baigusi vidurinę mokyklą, įstojo į Šiaulių mokytojų institutą. Ją baigusi, dar studijavo Vilniaus pedagoginiame institute. A. Miltenienė visą savo gyvenimą dirbo lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja Verbūnų (Šiaulių raj.), Liolių, Linkaučių, Kražių mokyklose. Nuo 1991 m. A. Miltenienė, jau gyvendama Kelmėje, atsidėjo daugiausia literatūriniam darbui, išleido eilę poezijos ir publicistikos knygų, tarp jų ir tris knygeles vaikams. Pirmoji eilėraščių knyga buvo išleista 1994 m. „Metų vėrinys“, po to sekė „Gyvenimo upė“, „Prie Kražantės“, „Erdvė dvasiai“, „Į saulutę skaisčia“, „Raidžių šokis“ ir kt. A. Miltenienė yra aktyvi Lietuvos kaimo rašytojų sąjungos valdybos narė, 2003 m. jai suteiktas Kaimo šviesuolės vardas. Ji taip pat tapo pirmąja Reginos Biržinytės literatūrinės premijos laureate.

ZIGMAS PETRAVIČIUS

Gimė 1862 m. birželio 16 d. Sirvydų kaime, Kelmės rajone. 1879 m. pradėjo studijas Varšuvos meno mokykloje. Ją baigęs ir gavęs stipendiją, toliau studijavo Petrapilio

meno akademijoje ir joje 1886 m. baigė batalistinį skyrių. Vienerius metus studijavo Paryžiuje Julienne akademijoje. Baigęs studijas, apsigyveno Petrapily ir nuo 1890 m. dalyvavo trijose peredvižnikų, vėliau Dailės akademijos ir kitose parodose. Geresnius kūrinius siūsdavo parduoti į Paryžių. Lietuvon grįžo tik po pirmojo pasaulinio karo. Iš pradžių ūkininkavo Sirvydų dvarely, vėliau nuomojo Paverpenio dvaro centrą. Tuo pačiu metu iš ūkio atvažiudamas apie 15 metų Kelmės vidurinėje mokykloje dėstė paišybą. Kelmės bažnyčiai nutapė altoriaus paveikslus. Viešumon plačiau iškilo apie 1935 metus, kai buvo pakviestas karo muziejui tapyti batalistinių paveikslų iš Lietuvos laisvės kovų. Nuo to meto dalyvavo lietuvių dailininkų parodose. 1939 m. jam buvo paskirta 100 litų mėnesinė pensija. Z.Petravičiaus tapybos darbai yra rusų peredvižnikų realistinės mokyklos įtakoje, techniniu požiūriu labai kruopščiai atlikti, pasižymi švelnių ir santūrių neutralių tonų koloritu. Mėgo vaizduoti gyvulių kaimenes, gamtos vaizdus. Pabuvojęs Palestinoje nutapė eilę jos vaizdų. Paliko apie 1000 paveikslų. Kaune jo kūrinių personalinė paroda buvo surengta 1940 m. kovo mėnesį. Labiausiai žinomi Z.Petravičiaus kūriniai: „Kalnelis Palestinoje“, „Virvytės upelis“, „Šienapjūtė“, „Gedimino sapnai“, „Kražių skerdynės“, „Lietuvos kariuomenės mūšis su bolševikai ties Kurkliais“, „Knygnešys Bielinis“, 1831 m. sukilėlis Boleslovas Dluskis“ ir kt.

Mirė dailininkas Zigmąs Petravičius 1955 m. kovo 9 d. Kaune.

PRANAS RIMEIKIS

Gimė 1917 m. Ganyprovos kaime Kelmės rajone.

1939 – 1941 m. mokėsi Kauno karo ligoninės sanitarijos puskarininkių mokykloje, o 1957 – 1960 m. – Kauno medicinos felčerių mokykloje. 1939 – 1941 m. P. Rimeikis tarnavo Lietuvos kariuomenėje, o po karo (1945 m.) pradėjo dirbti felčerių Kelmės ambulatorijoje. 1959-1962 m. buvo Kelmės linų fabriko medicinos punkto vedėju, o paskui ligi pat garbingo amžiaus, 1993 –ųjų metų, – Kelmės ligoninės greitosios medicinos pagalbos felčerių.

P. Rimeikis priklauso Lietuvos tautodailininkų sąjungos Šiaulių skyriui, yra drožėjas iš medžio. Jo lazdos, skulptūrėlės, veidrodžių, laikrodžių aptaisai, rėmeliai nuotraukoms, kiti darbai daugelį kartų buvo eksponuoti rajoninėse ir respublikinėse tautodailės parodose. P. Rimeikis Kelmėje žinomas ir kaip aktyvus meno saviveiklininkas. Dirbdamas ligoninėje buvo subūręs kaimo kapelą, kuriai vadovavo daugiau kaip 20 metų. Pats groja smuiku, saksofonu, akordeonu, klarnetu. P. Rimeikis už savo įvairiapusišką veiklą yra apdovanotas daugeliu padėkos ir garbės raštų.

EDUARDAS SELELIONIS

Gimė 1928 m. gruodžio 3 d. Kaune. 1954 m. baigė Kauno medicinos institutą ir išvyko dirbti gydytoju į Kazachstaną. 1958 m. grįžo į Lietuvą ir atvažiavo dirbti į Kelmę. Būdamas Kelmėje pradėjo statyti dabartinės ligoni-

nės pastatą, išspausdino poemą „Sąžinė“ (apie gydytojų darbą, kasdienybę), kurioje yra ir epizodų iš Kelmės. Nuo 1961 m. E. Selelionis redagavo žurnalą „Sveikatos apsauga“.

Pirmąjį eilėraščių rinkinį išspausdino 1964 metais („Žvaigždėta žemė“). Po dešimtmečio pasirodė „Raudoni medžiai“, paskui – „Vidurdienio atolai“, „Banga į krantą“. E. Selelionis išleido kelias knygeles ir vaikams „Tadas – mandagiųjų vadas“, „Saulėti takeliai“, „Vėjo burės“.

Mirė 1993 m. Vilniuje.

STASYS ŠILINGAS

Gimė 1885 m. lapkričio 11 d. Vilniuje. 1905-1912 metais studijavo Maskvos skyriuje. Susipažinęs su Ramūnu Bytautu, jo įtakojamas, ėmė organizuoti lietuvių studentus, skleisti demokratines idėjas, leisti tos krypties laikraštį „Aušrinė“. Baigęs Maskvos universitetą, S. Šilingas grįžo į Vilnių ir ėmė dirbti Lietuvos banko valdyboje. 1917 m. jis tapo Demokratinės tautos laisvės Santaros partijos iniciatoriumi ir jos laikraščio „Santara“ redakcijos nariu. 1918 m. S. Šilingas tapo aktyviu Lietuvos kariuomenės organizatoriumi, išrenkamas Lietuvos Tarybos nariu, o 1919 – 1920 m. buvo Valstybės tarybos pirmininku. 1920-1926 m. dirbo advokatu Kaune, 1924-1925 m. – Šaulių sąjungos pirmininkas.

Po 1926 m. valstybės perversmo S. Šilingas buvo artimas A. Smetonos patarėjas. 1928-1938 m. jis buvo atkurtos valstybės tarybos pirmininkas, šešerius metus –

Teisingumo ministras. Paruošė 1938 m. Konstituciją, visą eilę svarbių įstatymų. Stasys Šilingas buvo A.Smetonos santvarkos vyriausiasis architektas, sukūręs jo diktatoriško režimo teisinius pamatus.

1941 m. Stasys Šilingas pasitraukė iš ankstyvosios valstybinės veiklos, bet vis vien su žmona ir viena dukterimi (kitos aštuonios pasitraukė į Vakarų) buvo areštuotas ir ištremtas į Sibirą. Žmona ten ir mirė, o pats S. Šilingas ištvėrė ir 1961 metais grįžo į Lietuvą. Apsigyveno Kelmėje pas žmonos seserį Feliciją Bytautaitę. Tačiau jis jau buvo labai nusilpęs ir mirė laisvėje labai nedaug teišgyvenęs - 1962 m. lapkričio 13 dieną. Palaidotas Kelmės kapinėse, tačiau 1999 m. artimųjų valia perlaidotas į Šakių rajoną.

IEVA ŠVARCAITĖ

Gimė 1939 m. balandžio 18 d. Vaiguvoje. 1954-1957 m. mokėsi Kelmės vidurinėje mokykloje. 1957-1962 m. studijavo geografiją Vilniaus universitete. 1962-1966 metais mokytojavo Kelmės ir Kražių vidurinėse mokyklose, bet patraukė mokslinę veiklą ir I. Švarcaitė išvyko vėl į Vilnių. Apsigynė mokslinę disertaciją ir dirbo įvairių mokslinių darbų visoje Lietuvoje, o nuo 1979 m. ėmė dėstytojauti universitete. Parašė daug mokslinių straipsnių įvairiomis užsienio kalbomis (tame tarpe ir esperantu), laisvai bendrauja 9 užsienio kalbomis, dalyvavo daugelyje konferencijų žymiausiose pasaulio universitetuose. I. Švarcaitė priklauso Lietuvos mokslininkų draugijai ir yra vienintelė Lietuvoje tarptautinės mokslų akademijos (San Marine) narė.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę Ieva Švarcaitė atsiėmė tėvų ūkį Vaiguvos seniūnijoje ir ėmė ekologiškai ūkininkauti. Jos miškui, pirmajam Lietuvoje, buvo suteiktas ekologiško miško sertifikatas.

EGLĖ TUTINIENĖ

Gimė 1939 m. lapkričio 29 d. Kaune, bet netrukus išsikėlė su tėvais į Dzūkiją. Baigė Alytaus pedagoginę mokyklą, Vilniaus pedagoginį institutą ir visą gyvenimą dirbo pedagoginį darbą. 1971 m. atvyko gyventi į Kelmę ir dirbo 1- osios vidurinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja. E. Tutinienė nuolat kėlė savo kvalifikaciją ir tapo mokytoja – eksperte. Savo sukauptą didžiulę patirtį ir žinias norėjo perteikti kitiems, todėl ėmėsi rašyti vadovėlius ir straipsnius į pedagoginę spaudą. Pirmąjį rusų kalbos vadovėlį E. Tutinienė išleido 1974 metais. Vėliau sekė kiti: 1988,1990,1994,1996,2000 m. ir t.t. Už darbą „Lietuvių kalbos komunikacinės (funkcinės) gramatikos programa V-IX (X) klasėms “konkurse „Mokytojo iniciatyva“ tapo pagrindinio prizo laimėtoja.

Dabar E. Tutinienė yra judėjimo „Sveikuoliai“ narė, aktyvi kultūrinių, literatūrinių renginių lankytoja.

JONAS VADEIKIS

Gimė 1903 m. balandžio 19 d. Pupėnų kaime, netoli Kražių. Tėvas buvo šviesus, išsilavinęs žmogus, todėl

Jonui daug padėjo savarankiškai mokytis. Baigęs Kražių pradinę mokyklą ir savarankiškai pasiruošęs, J. Vadeikis įstojo į ką tik atidarytą Kražių gimnaziją. Ją baigęs, Kražių gimnazijoje apsilankusių profesorių J.Paukštelio, J.Grušo, V.Mykolaičio – Putino paskatintas, toliau mokytis išvyko į Kauno universitetą. Kadangi gyventi teko labai skurdžiai, J. Talmantui tarpininkaujant, ėmė versti knygas. Privačioms leidykloms iš vokiečių kalbos išvertė Kail May nuotykių romanus „Per dykumą“, „Sidabro ežero turtai“, „Vinetu“.

Baigęs universitetą, J. Vadeikis mokytojavu Linkuvoje, o 1940 m. buvo paskirtas Kelmės gimnazijos mokymo dalies vedėju, o vėliau direktoriumi. Paskui J. Vadeikis dirbo rajono švietimo skyriuje. Į pensiją išėjo iš Elvyravos pagrindinės mokyklos.

Jonas Vadeikis, dirbdamas Kelmėje, iš rusų kalbos išvertė V. Obručevu romaną „Sanikovo žemė“, daug nuveikė kraštotyros srityje, sukaupė daug istorinės medžiagos apie Kelmės rajoną, netgi pabandė parašyti Kelmės miesto istoriją.

Mirė J. Vadeikis 1982 m. sausio 20 d.

VANDA VENCKUTĖ

Gimė 1928 m. Kačinauskiškių kaime, baigusi Šaukėnų pradinę mokyklą ir progimnaziją, išvažiavo mokytis į Kelmės suaugusiųjų gimnaziją. Ją baigusi pradėjo dirbti meno vadove Kelmės kultūros namuose, subūrė saviveiklinio teatro trupę ir režisavo spektaklius. Šiaulių dramos teatro režisierius J. Juršys, atvežęs į Kelmę spektaklius, atkreipė dėmesį į gabią kultūros namų darbuotoją ir pakvietė į tikrą teatrą. Nors ir dvejojama, truputį išsigandusi, Vanda 1948 m. susikrovė savo mantą ir

išvyko į Šiaulių dramos teatro scenoje suvaidino per 300 vaidmenų – dauguma jų dramatinio pobūdžio, charakteriniai. Marijana Moljero „Tartiufe“, Eliza „Šykštuolyje“, Birutė S.Čiurlionienės – Kymantaitės „Pinigėliuose“, Jalalija Ostrovskio pjesėje „Belaisvė“ ir t.t. Šiandien, jei reikėtų viską pakartoti iš naujo, Vanda Venckutė – Augienė vėl rinktųsi teatrą, „Nes tai –mano Likimas“, - sako ji.

**APIE VISO KELMĖS KRAŠTO
ŽMONES RAŠĖ:**

1. Aitvarai: Simono Stanevičiaus bendrijos metraštis. Sąs. 8 – Vilnius, 1998.- p.86-99.
2. Iš tėviškės rankų: Ventos, Kražantės ir Dubysos krašto kultūros istorijos fragmentai/ Parengė Hubertas Smilgys. - Iliustr. – Šiauliai, 1990.- p.37-59.
3. Kelmės kraštas: Straipsnių rinkinys.- Iliustr.- Vilnius, 1997.- p.418-454.

Be to, daug medžiagos galima rasti Žemaitės viešosios bibliotekos kraštotyros kartotekoje.